

ชื่อเรื่อง การศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวัดป่าโนนสวรรค์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัย นางสาวจุฑารัตน์ จิตต์ถนอม

กรรมการควบคุม อาจารย์ ดร.บุญสม ขอดมาลี และอาจารย์ ดร.สุนทร โพธิสาร

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม **ปีที่พิมพ์** 2552

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและศึกษาหาความรู้ทางวัฒนธรรมควบคู่กันไป วัดก็เป็นหนึ่งในทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ในอดีตวัดถือเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดวิชาการ ศิลปกรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีไปสู่ชุมชน อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการกระทำกิจกรรมของชาวชุมชน การศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวัดป่าโนนสวรรค์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดป่าโนนสวรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวัดป่าโนนสวรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) ศึกษาแนวทางการผลิตคู่มือและใช้สัญลักษณ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของวัดป่าโนนสวรรค์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน กลุ่มผู้ใช้และผู้ปฏิบัติ จำนวน 18 คน และกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า

ประวัติและความเป็นมาของวัดป่าโนนสวรรค์ พบว่า เป็นวัดที่สร้างขึ้นจากนิมิตของเจ้าอาวาสวัด เป็นวัดขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงด้านศิลปวัฒนธรรมด้านศาสนาและเป็นที่พักทางจิตใจของประชาชน ภายในวัดป่าโนนสวรรค์มีเจดีย์ที่สวยงาม ทั้งหมด 12 ชั้น สร้างด้วยอิฐฐานศิลาแลง ชั้นที่ 1 เป็นห้องสมุดประชาชนรวบรวมหนังสือเรื่องราวชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ เกจิอาจารย์ชื่อดังทั่วประเทศ หนังสือความรู้ งานประเพณีเทศกาล ให้ผู้ที่มีความสนใจ พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาหาความรู้ ชั้นที่ 2 เป็นจิตรกรรมฝาผนังรวบรวมงานบุญประเพณีภาคอีสาน ในห้องโถงเก็บพระพุทธรูป พระเครื่องจากทั่วประเทศ 4 ภาค และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชั้นที่ 4 เก็บพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าที่นำมาจากประเทศศรีลังกาเพื่อให้ประชาชนได้นมัสการ

สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวัดป่าโนนสวรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมหลักของวัดแห่งนี้คือ เจดีย์พระเจ้า 5 พระองค์ เป็นความเชื่อตามหลักศาสนาพุทธโดยมีความเชื่อว่าเป็นองค์ประกอบสนับสนุน เช่น ความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องพญานาค ความเชื่อเรื่องตำนานพื้นบ้าน สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้สะท้อนวิถีชีวิตตามครรลองชีวิต 12 ของชาวอีสานได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญและขาดไม่ได้คือทุกส่วนของตัวอาคารหรือสถาปัตยกรรมประดับด้วยหม้อดินซึ่งเป็นหัตถกรรมท้องถิ่น

แนวทางการผลิตคู่มือและใช้สัญลักษณ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของวัดป่าโนนสวรรค์ ในคู่มือได้เสนอประวัติและความเป็นมาของวัด และความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในวัดป่าโนนสวรรค์พร้อมภาพประกอบสีสดใส ขนาดตัวอักษร อ่านง่าย รูปเล่มกะทัดรัด เหมาะสำหรับพกพา และทางวัดป่าโนนสวรรค์ได้ใช้ปรัชญาพุทธศาสนาที่เป็นความเชื่อของชุมชนท้องถิ่นหรือพุทธศาสนาสอดแทรกในรูปเล่มมีเนื้อหาที่เป็นปริศนาธรรม หรือการตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับธรรมะ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

โดยสรุปการศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวัดป่าโนนสวรรค์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พบว่า แนวทางการจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อวัดและสาธารณชน รวมถึงมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของวัดป่าโนนสวรรค์ต่อไป

TITLE A study of cultural Symbols in Wat Pa Non Sawan in Order to Develop Cultural Tourism

AUTHOR Miss Chutarat Chitthanom

ADVISORS Dr.Boonsom Yodmalee and Dr.Suoneth Phothisarn

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Maharakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

Cultural tourism is an alternative way for travelers who want to relax and study about culture at the same time. Wat (temple) is a kind of cultural tourism resources. In the past, Wat was a transmission centre of knowledge, morality, ethics, culture, custom and tradition where transmitted all of these to community people and also an activity centre of community people and also an activity centre of community people.

A study of cultural symbols in Wat Pa Non Sawan in order to develop cultural tourism aimed at 3 points : 1) to study the background of Wat Pa Non Sawan, Roi-Et Province. 2) to study cultural symbols in Wat Pa Non Sawan, Roi-Et Province 3) to study the way to produce handbooks of cultural symbols for developing cultural tourism in Wat Pa Non Sawan.

A research sample consisted of 6 key-informants, 18 casuals-informants and 6 general-informants. A qualitative research methodology was used for this research and research methodology was used for this research and research methodology was used for this research and research data was collected by an interview, an observation and a focus group discussion. The data was analyzed by triangulation technique and presented by a descriptive analysis.

In terms of the background of Wat Pa Non Sawan, the research results revealed that it was built according to the dream of the abbot. It was a large temple and wellknown in religious art, religious culture and a mental refuge for the people. In this temple, there was a beautiful 12 storey pagoda which its base built of late rite. The first floor was a public library where collected biographical books that written about the

biography of the very important persons and the masters of the occult of Thailand. Moreover, it also collected traditional books for the people who interested in tradition such as monks, samaneras, etc. The second floor was an art gallery, there were a lot of wall paintings that showed about festivals and traditions of northeast Thailand. Buddha images and small Buddha images from 4 parts of Thailand were collected in the alcoves of the hall. Local art and cultural objects were also shown in this hall. The fourth floor was a special floor for the altar of a relic of the Buddha from Sri Lanka, the people could pay respects to the Buddha there.

The outstanding and principal cultural symbol of Wat Pa Non Sawan was a five Buddha-pagoda. This pagoda represented the Buddhist belief concerning five of the Lords Buddha. The beliefs of Bramanism, animism, Naga and folk legend were integrated into Buddhist belief. These cultural symbols reflected the ways of life of northeast people concerning the 12 month traditions (Heed Sib Song), especially all parts of buildings which decorated with local pottery.

The way to produce handbooks of cultural symbols for developing cultural tourism in Wat Pa Non Sawan revealed that these handbooks should present the background of the temple, the meaning of cultural symbols in Wat Pa Non Sawan and illustrated with nice colour pictures. The size which was easy to carry. The style of letters should be easy to read and print by using appropriate size. The abbot applied the Buddhist philosophy which people believed to the contents of handbook through dharmic paradox and answering question on the dharma by using a simple description.

In conclusion, a study of cultural symbols in Wat Pa Non Sawan in order to develop cultural tourism revealed that the way to produce handbooks of cultural symbols for developing cultural tourism in Wat Pa Non Sawan was useful for handbook production, temple introduction and involved persons such as the public, guides and travelers who wanted to study cultural symbols in Wat Pa Non Sawan.

